

Гречишнікова В.В.

Нікопольський факультет Національного університету Одеська юридична академія», викладач кафедри державно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Зі зміною економічної основи в Україні, утворенням нової правової держави, наданням широких повноважень органам місцевого самоврядування змінилася і фінансова система. Разом з нею здійснюються зміни в фінансово-правовому регулюванні грошових відносин, що виникають у процесі фінансової діяльності в якій беруть участь органи місцевого самоврядування. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування є однією з найважливіших умов побудови демократичної держави. Отже, вважаємо, що визначення особливостей фінансової діяльності органів місцевого самоврядування буде цікавим та доцільним. Актуальність розглядаємого питання підкреслює те, що в Україні існують проблеми пов'язані з фінансовою діяльністю органів місцевого самоврядування, головна з яких – обов'язкова участь держави у формуванні доходної частини місцевих грошових фондів окремих регіонів, оскільки вони мають низький фінансовий потенціал. В свою чергу, фінансові ресурси органів місцевого самоврядування становлять вагомую частку регіональних фінансових ресурсів (Суховірська О.Б. Фінансові ресурси місцевих органів влади // Фінанси України. – 2002. – № 11. – С. 61).

Державні органи та органи місцевого самоврядування складають постійно діючий механізм, в якому використовується товарне виробництво як результат суспільного поділу праці. Без фінансів органи місцевого самоврядування не можуть виконувати свої функції та завдання. Діяльність місцевих органів спрямована на реалізацію та задоволення територіального інтересу.

Відносини, пов'язані з мобілізацією, розподілом і використанням централізованих фондів коштів, які надходять у розпорядження як держави так і органів місцевого самоврядування, відображують централізовані фінанси. Оскільки органи місцевого самоврядування у межах їх компетенції наділені правом самостійного вирішення всіх питань місцевого значення з метою забезпечення соціально-економічного розвитку своєї території, гарантією реалізації прав з боку держави має бути виділення фінансових коштів.

Визначальне місце серед фінансових ресурсів, що нагромаджуватимуться на відповідній території, відводиться централізованому фонду коштів – місцевому бюджету, розмір якого й визначає безпосередньо реальних обсяг повноважень місцевих органів, що може бути реалізований протягом поточного бюджетного періоду.

Роль держави та органів місцевого самоврядування по керівництву економікою та наявність різних форм власності визначають відносини, пов'язані не тільки з централізованими фінансами, а й з децентралізованими фондами коштів. Разом з державними органами, органи місцевого самоврядування встановлюють порядок формування і використання централізованих та децентралізованих фондів, тобто керують ними як владні і господарюючі суб'єкти фінансових відносин.

Отже, фінансова діяльність органів місцевого самоврядування передбачає такі завдання: формування муніципальних централізованих і децентралізованих фондів; роз-

поділ муніципальних ресурсів; використання муніципальних ресурсів; муніципальний контроль за фінансовою діяльністю суб'єктів грошово-кредитних відносин.

Існують методи, які органами місцевого самоврядування необхідно застосовувати, щоб формувати публічні централізовані фонди коштів – бюджети, з яких покривати видатки, що супроводжують їх функціонування. Ці засоби зводяться до застосування: імперативного методу, коли органи місцевого самоврядування виражають вольові бажання, що є обов'язковими для юридичних і фізичних осіб у процесі фінансової діяльності; рекомендаційного методу, заснованого на імперативному, коли орган місцевого самоврядування не наказує, а радить виконати ті чи інші дії, пов'язані з фінансовою діяльністю; колегіального методу, коли уповноважені державою і органами місцевого самоврядування на здійснення фінансової діяльності суб'єкти спільно вирішують ці питання. Наприклад, при реалізації припису ст. 143 абз. 3 Конституції України органам місцевого самоврядування можуть надаватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади і держава бере на себе фінансування здійснення цих повноважень у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету в установленому законом порядку окремих загальнодержавних податків, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності. Але колегіальне узгодження фінансових питань повинно бути вироблено тільки в межах закону.

Також існують спеціальні методи фінансової діяльності органів місцевого самоврядування, до яких належать: формування централізованих і децентралізованих фондів коштів; розподіл фінансових ресурсів; використання цих ресурсів при фінансуванні видатків, що супроводжують кожен дію органів місцевого самоврядування.

Місцеві фінанси визначаються як сукупність відносин, врегульованих нормами фінансового права, що виникають між органами місцевого самоврядування та територіальними громадами, органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями з приводу формування, розподілу та використання фондів коштів органів місцевого самоврядування з метою задоволення публічного інтересу територіальної громади та виконання органами місцевого самоврядування державних функцій у процесі реалізації власних та делегованих державою повноважень (Заверуха О.Б. Місцеві фінанси як об'єкт

фінансово-правового регулювання // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип. 9. – С. 267-273).

Отже, розвитку всієї економічної системи України та її стабілізації можна досягти через удосконалення фінансової діяльності її складових – адміністративно-територіальних одиниць, які визначають систему місцевого самоврядування.